

4. Ігнатенко М.М., Сараніна О.А. Вплив автоматизації обліку та фінансової звітності на безпеку підприємств. *Економічний вісник університету*. 2018. Вип. 38. С. 47-53.

5. Проскура К. П. Зарубіжний досвід організації податкового адміністрування. *Економічний часопис – XXI*. 2012. № 7/8. С. 30-33.

УДК 352.07

М.М. ПЕТРИЧКО

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів,

І.Г. ЛАНЬО

магістр,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Забезпечення розвитку територіальних громад та ефективне управління їхніми фінансовими ресурсами виступає головною ціллю реформування місцевого самоврядування. На сьогодні основним напрямком підвищення розвитку територіальних громад є створення через об'єднання самодостатніх та спроможних територіальних громад, які зможуть самостійно нести відповідальність за економічний розвиток території, тим самим створювати повноцінне життєве середовище для населення.

Закарпатська область має свої специфічні географічні, економічні, історичні, культурні та інші особливості, щодо формування в перспективі економічно розвинених територіальних громад. Як показують дослідження закарпатських науковців, сьогодні до найбільш економічно розвинутих громад області належать Ужгородська, Мукачівська, Берегівська і Хустська. У цих чотирьох потенційних громадах сконцентровані 72 сільські, селищні, міські ради із 337. А далі 37% – це громади, у яких економічний потенціал на сьогодні нижчий за середній, і 55% – дуже низький. Тобто говорити про спроможність у 265 сільських, селищних радах, наразі досить складно [1]. Тому, важливим завданням є розробка інструментів, які в перспективі забезпечать вирівнювання економічного розвитку.

Внаслідок проведеного дослідження фінансово-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад Закарпатської області, ми виявили, що запровадження реформи децентралізації позитивно вплинуло на їх розвиток. Зокрема зросли їх фінансові можливості, збільшилися доходи на кожного мешканця. Вони стали більш незалежними та самодостатніми, за рахунок збільшення власних надходжень зросли витрати на розвиток громади.

Проте, незважаючи на те, що реалізація реформи в створених ОТГ є успішною, Закарпаття впродовж останніх років посідає останні позиції в рейтингу щодо створення об'єднаних громад. Така ситуація склалася внаслідок існування ряду проблем, які необхідно вирішувати.

Закарпатська область довгий час була єдиною в Україні де не було затверджено Перспективного плану формування територій громад області, що створювало чимало незручностей і правових колізій для створення ОТГ. Проте 26 вересня 2019 року обласна рада Закарпаття ухвалила такий план, згідно якого планується утворити 60 громад з якими держава перейде на прямі міжбюджетні відносини.

Повільний процес формування об'єднаних громад також спричинений небажанням обласної влади відпускати з під свого впливу у «вільне плавання» окремі території області з одного боку та небажання окремих сільських голів віддавати владу у руки

одного голови громади – з іншого. Цю проблему можна вирішити шляхом діалогу між громадою та представниками влади з метою мінімізації конфлікту інтересів [2].

Характерною проблемою для Закарпаття є те, що більша частина фінансово спроможних територіальних громад зосереджена на низовині, а громади, які розміщені в гірській території є майже повністю залежними від державних коштів. Таким чином, останні не хочуть ризикувати стаючи на самостійний шлях розвитку. Таку ситуацію можна вирішити, якщо органи як місцевого управління, так і державного будуть створювати плани підтримки й розвитку гірських об'єднаних громад.

Багатонаціональність Закарпаття (особливо це Берегівський, Тячівський, Рахівський райони) так само впливає на об'єднання громад, адже органи влади мають прислуховуватися й до інтересів національних меншин та знаходити компроміси.

Також, важливим є питання оприлюднення публічної інформації у об'єднаних громадах, що вже створилися, внаслідок чого населення повністю не розуміє ціль реформування місцевого самоврядування, тому виникає потреба у організації відкритої й прозорої діяльності місцевих управлінських органів та контролю за їх діяльністю з боку населення.

Таким чином, процес реалізації реформи децентралізації в Закарпатті стикається з багатьма проблемами, які можна вирішити шляхом постійного діалогу з громадами, навчання управлінського менеджменту органів місцевого самоврядування та розуміння того, що підхід до кожної створеної територіальної громади повинен бути індивідуальним [2].

Важливим напрямком для підвищення рівня фінансово-економічного розвитку територіальних громад в Закарпатській області є створення підприємницького середовища, а саме підтримка існуючих й залучення нових суб'єктів господарювання, запровадження підтримки фермерських господарств, малого й середнього бізнесу, сімейного підприємництва, підвищувати інвестиційну привабливість території тощо.

Отже, Закарпатська область має свої специфічні географічні, економічні, історичні, культурні та інші особливості, щодо формування в перспективі фінансово й економічно розвинених територіальних громад, причому до кожної створеної громади повинен бути індивідуальним підхід для забезпечення ефективної й успішної її діяльності.

Підсумовуючи наведене в цьому розділі можна висунути низку пропозицій щодо удосконалення системи управління фінансово-економічним розвитком територіальних громад. Зокрема: удосконалити систему оподаткування місцевих податків і зборів; збільшити акцент на оподаткування майна, адже більшість країн світу розширили свою дохідну базу саме завдяки податку на нерухоме майно; сприяти залученню інвестицій для реалізації перспективних інноваційних проектів; створювати належні умови для підвищення конкурентоспроможності територій, за рахунок покращення інвестиційного та підприємницького клімату, а саме підтримувати існуючих й залучати нових суб'єктів господарювання, запровадження підтримки фермерських господарств, малого й середнього бізнесу, сімейного підприємництва; встановити механізми державного контролю за якістю фінансового менеджменту в громадах; сприяти активізації громадської участі в бюджетному процесі тощо.

Список використаних джерел:

1. *Офіційний сайт Закарпатський регіональний центр соціально-економічних і гуманітарних досліджень НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zrcentre.org.ua/detsentralizatsiya-ochyma-zakarpatskyh-naukovtsiv.html>*

2. *Варцаба В. І. Оцінка фінансової спроможності провідних об'єднаних територіальних громад Закарпатської області / В. І. Варцаба // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». – 2018. – № 5 (13). – С. 81-86.*

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>